

Abvakabo FNV ondersteunt OR-leden om bijscholing kindermishandeling in scholingsplan op te nemen

“Je gaat het pas zien als je het doorhebt”

Professionals die met kinderen werken hebben grote behoefte aan scholing over de aanpak van kindermishandeling. Op het FNV-symposium ‘Stop Kindermishandeling’ kregen medewerkers in de kinderopvang, jeugdzorg en welzijn tips hoe zij zelf het beste vermoedens van mishandeling kunnen aanpakken. “Een aai over de bol of knipoog kan al het verschil uitmaken.”

Tekst: Dafna Holtzer
Foto: Colorscan

Anja Dijkhuis, medewerker bij het AMK Amsterdam en workshopbegeleider op het symposium Stop Kindermishandeling, weet wel dat kennis over de aanpak van kindermishandeling niet altijd even paraat is bij professionals die met kinderen werken. Maar door de vraag van twee medewerkers van het Bureau Jeugdzorg Tilburg is ze van haar stuk gebracht. De twee hebben van hun gedragsdeskundige begrepen dat mishandeling bij jonge kinderen minder ernstige gevolgen heeft. “Van je eerste levensjaren herinner je je toch niets, is er dan reden om je zorgen te maken over kindermishandeling?” vragen zij zich af. De twee hulpverleners twijfelen. Want ja, seksueel misbruik tast

de basisveiligheid van een kind aan, dat begrijpen zij ook. Maar is het tegelijkertijd inderdaad niet zo dat niemand zich iets van zijn jonge kinderjaren herinnert? Zou seksueel misbruik op zeer jonge leeftijd dan niet ook vergeten kunnen worden? Dijkhuis schrikt: “Wie vertelt jullie deze onzin? Ik zou graag met jullie collega in contact komen. Want dit soort onkunde is gevaarlijk. Mishandeling kan de ontwikkeling van jonge kinderen ernstig aantasten. Uit onderzoek blijkt juist dat de gevolgen van misbruik ernstiger zijn naarmate de leeftijd van het slachtoffer jónger is”, zegt ze.

Gebrek aan deskundigheid
Als vakbondsbestuurder Corrie van Brenk van Abvakabo FNV later van het voorval hoort, reageert ze geschrokken. “Zulke onwetendheid had ik niet ver-

wacht”, zegt ze. Tegelijkertijd weet Van Brenk dat de twijfels van de twee jeugdhulpverleners niet op zich staan. “Het aantal professionals dat wordt getraind in de aanpak van kindermishandeling valt nog steeds erg tegen”, zegt Van Brenk. “Het ontbreekt daarom nog vaak aan deskundigheid.” Abvakabo FNV heeft het symposium ‘Stop Kindermishandeling’ speciaal georganiseerd voor werknemers die werken met kinderen in de branches kinderopvang, jeugdzorg, reclassering, welzijn en schippersinternaten. Wegens de overweldigende belangstelling wordt het symposium op 30 september herhaald. Van Brenk: “We werden geconfronteerd met een dubbele hoeveelheid inschrijvers. Deze gigantische belangstelling toont hoe groot de behoefte is om kennis

te vergaren over het thema kindermishandeling.” Van Brenk wijst op het onderzoek onder medewerkers in de jeugdzorg eerder dit jaar. “Daaruit blijkt dat 74 procent van de professionals soms geen route weet voor een kind met problemen. Waar dit precies aan ligt, is niet altijd helder. Mensen vinden het moeilijk de signalen te herkennen. Ze voelen zich onzeker om de problemen met collega’s, laat staan ouders, te bespreken en aan oplossingen te werken. Voor een adequate hulpverlening is een professionele aanpak noodzakelijk”, aldus Van Brenk. Een ander cijfer is het aantal meldingen bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Van alle meldingen bij het AMK is 25 procent afkomstig van de politie en slechts 0,4 procent van de peuter-

Verwondingen bij kindermishandeling

Brandwonden:

- Kindermishandeling: scherp begrensd, geen spatletsel, overal even diep, vaak achterzijde, vaker symmetrisch. Vooral verdacht zijn: billen, handen, ‘sokverbrandingen’ (een kind voor straf gedurende enkele minuten in te heet badwater houden)
- Verbrandingen door een ongeval zitten vaak aan de voorzijde borstkas, armen en

gezicht, lopen uit (heet water) en variëren meer van 1e tot 3e graads.

Blauwe plekken:

- Kindermishandeling: Vaker zijanten gezicht, oren, nek, romp, billen, bovenarmen en bovenbenen. Patroon: riem, touw, stok, handafdruk.
- Ongeval: voorhoofd, kin, heupen, onderarmen, ellebogen.

Botbreuken:

10 procent van alle fracturen komt door kindermishandeling; elke fractuur bij een kind jonger dan drie jaar is verdacht. Verdacht zijn vooral ribbreuken, borstbeen, schouderblad en bovenarm.

Bewustzijnsproblemen:

Schedelhersenletsel is de meest voorkomende doodsoorzaak bij kindermis-

handeling. Bekend is het shaken-baby-syndroom, waarbij een kind hard door elkaar wordt geschud. Vijf seconden is al voldoende om ernstige beschadigingen te veroorzaken aan hersenen, zenuwen, bloedvaten en gewrichten. Een val van commode of bed veroorzaakt zelden ernstig letsel.

Bron: Ingrid van Hees, forensisch arts

Uit onderzoek blijkt dat het merendeel van professionals geen route weet voor een kind met problemen.

speelzalen en kinderdagverblijven. “Dat is een schrikbarend laag cijfer”, reageert Van Brenk. “In de kinderdagopvang zien professionals zoveel kinderen, je zou een hoger percentage melders verwachten. We hebben in deze sector een meldcode kindermishandeling, waarin is afgesproken dat medewerkers extra scholing krijgen. Toch is dat nog steeds niet structureel geregeld. Zolang medewerkers onvoldoende geschoold zijn, blijft het bewustzijn om kindermishandeling te signaleren en aan te pakken uit.”

Niet te moeilijk over doen

In ons land zijn jaarlijks ongeveer 100.000 kinderen slachtoffer van mishandeling, verwaarlozing of misbruik. Verwaarlozing is de meest voorkomende vorm, in bijna tweederde van de gevallen is hiervan sprake. Probleem is dat mishandeling vaak moeilijk te signaleren is. “Ieder heeft zijn eigen normen en waarden”, zo houdt Jeugdarts Rensen en kindermishandelingdeskundige Ben Rensen zijn publiek voor. “Kan een pedagogische tik door de beu-

gel? Hoeveel liefde heeft een kind nodig?” Nog lastiger is het om vermoedens te bespreken met ouders en te werken aan oplossingen. Tip van Rensen: Je moet er niet te moeilijk over doen. “Ik begrijp het wel, het is niet makkelijk om ouders te confronteren. Maar tegelijkertijd snap ik die terughoudendheid eigenlijk ook weer niet. Zodra je iets ziet of vermoedt bij een kind, moet je dat direct met de ouders bespreekbaar maken. Dat hoeft niet op een beschuldigende manier, in tegendeel zelfs. De meeste ouders willen wel, maar kunnen het gewoon niet altijd. Ik vraag gerust: slaat u uw kind wel eens?” Belangrijk is om alert te zijn op lichamelijke signalen van kindermishandeling, vertelt Ingrid van Hees, sociaal geneeskundige bij de GGD in Geleen. Zij heeft in haar werk continue te maken met de vraag of sprake is van een ongelukje of van kindermishandeling. Aan de hand van confronterende foto's leert ze het publiek het verschil te zien. “Blauwe plekken op de knie of onderarm zijn altijd wel het ge-

volg van een ongeluk. Maar als er blauwe plekken zijn op de zijanten van het gezicht, de romp en bovenarmen of bovenbenen, dan wijst dat vaak in de richting van toegebracht letsel”, vertelt ze.

steunen bij het aanvragen van een verplichte scholing over kindermishandeling in het jaarlijkse scholingsplan. “Wij hebben een voorbeeld op papier gezet en hopen dat we OR-leden bewust kunnen maken dat je ook van

“Zolang medewerkers onvoldoende geschoold zijn, blijft het bewustzijn om kindermishandeling te signaleren en aan te pakken uit”

Ze waarschuwt: “Ga niet te snel af op verhalen. Lichamelijk onderzoek levert vaak feiten op waarmee je de ware toedracht naar boven haalt. De legendarische zin van Johan Cruijff geldt ook voor het signaleren van kindermishandeling: Je gaat het pas zien als je het door hebt.”

Bewustwording van onderaf

Om die professionaliteit handen en voeten te geven is een verplichte bijscholing van de medewerkers nodig die met kinderen werken, vindt Abvakabo. De vakbond heeft het initiatief genomen om OR-leden te onder-

onderaf het initiatief kunt nemen”, licht vakbondsbestuurder Van Brenk toe. “Ons motto is: ‘jij kunt het verschil maken, de kortste keten ben je zelf’.” Jeugdarts Rensen kan zich helemaal vinden in dit motto. “Soms maakt een aai over de bol of een knipoo al een wereld van verschil. Wees niet bang om fouten te maken. Als hulpverlener doe je het eigenlijk altijd verkeerd in anderen's ogen. Of je bent te vroeg of je bent te laat. De enige manier om geen fouten te maken is door helemaal niets te doen. En daar moeten we nu juist van af.”